

Sygn. akt I Ns 655/23

POSTANOWIENIE

Dnia 04.01.2024r.

Sąd Rejonowy w Grudziądzu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Dominik Bednarski

Protokolant: sekr. sąd. Karolina Komorowska

po rozpoznaniu w dniu 21.12.2023r. w Grudziądzu

na rozprawie

sprawy z wniosku R. K. o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po L. K. i E. K.

postanawia:

I. zatwierdzić uchylenie się przez wnioskodawcę od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po E. K., synu W. i J., zmarłym 20 kwietnia 2016 r. w R., którego ostatnim miejscem zwykłego pobytu było R.;

II. zatwierdzić uchylenie się przez wnioskodawcę od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po L. K. z d. K., córce B. i B., zmarłej 5 maja 2016 r. G., której ostatnim miejscem zwykłego pobytu było R.;

III. ustalić, że wnioskodawca ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 655/232

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 10.03.2023r. (data wpływu 14.03.2023r.) wnioskodawca **R. K.** wniósł o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po matce L. K. i ojcu E. K..

W uzasadnieniu wskazał, że nie składał po śmierci rodziców żadnych oświadczeń o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Był przekonany, a wręcz pewny, że wszystko po nich dziedziczy siostra. Z ojcem nie utrzymywał kontaktów i nie rozmawiał od około 15 lat. Z matką miał kontakt bardzo rzadko, widywali się czasem. Nigdy nie mówiła, że jest właścicielką nieruchomości. Nie mówiła też o tym, co ma się dzieć z jej majątkiem na wypadek śmierci. Nieraz ojciec w rozmowach mówił, że go wydziedziczy, że nic po nim i matce nie dostanie. Wnioskodawca wziął to za pewnik. Szczególnie, że już za życia rodzice darowali siostrze dom i gospodarstwo rolne.

Sąd ustalił, co następuje:

E. K. zmarł 20.04.2016 roku.

L. K. zmarła 05.05.2016 roku.

Wnioskodawca R. K. jest synem ww.

Wnioskodawca ma jedną siostrę i jednocześnie córkę obu spadkodawców - K. M. z d. K..

Dnia 24.02.1999 r. spadkodawcy darowali jej własność gospodarstwa rolnego. Był to w zasadzie cały majątek spadkodawców.

K. M. z d. K. w dniu 13.10.2016 r. w sprawie o sygn. akt I Ns 1582/16 tut. sądu złożyła oświadczenie po odrzuceniu spadku po swojej matce L. K..

Wnioskodawca od 15 lat nie utrzymywał z ojcem i siostrą żadnych kontaktów, z matką jego kontakty były sporadyczne. Kiedy się po raz ostatni widzieli, ojciec powiedział wnioskodawcy, że ten jest wydziedziczony i nic mu się nie należy. Podczas ostatniego spotkania siostra powiedziała wnioskodawcy, że nie chce go widzieć. Jedynie z matką wnioskodawca widywał się sporadycznie na uroczystościach rodzinnych, niekiedy też woził jej leki lub jedzenie. Spadkodawczyni twierdziła, że nie może nic zrobić, bo gospodarstwo rolne to była ojcowizna. Wnioskodawca nie miał możliwości, ażeby pójść do domu rodziców po ich śmierci. Wcześniej, kiedy zawoził mamie jedzenie i leki, nigdy nie wchodził rodzinnego domu.

Po prawie jednoczesnej śmierci rodziców wnioskodawca nic z tym faktem nie zrobił, bo był pewien, że wszystko dostała jego siostra, z którą nie utrzymywał kontaktów oraz że jest wydziedziczony.

Postanowieniem z dnia 6 grudnia 2022 r. wydanym w sprawie I Ns 738/22 – o stwierdzenie nabycia spadku L. K. - Sąd Rejonowy w K. wezwał wnioskodawcę do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania.

(dowód: postanowienie – k. 8, kserokopia aktu notarialnego – k. 10-14, akty stanu cywilnego - k. 15-17, zeznania świadków D. N., E. N. i H. N. - protokół skrócony rozprawy w dniu 21 grudnia 2023 roku oraz e-protokół tejże rozprawy - k. 49-50, zeznania wnioskodawcy - protokół skrócony rozprawy w dniu 21 grudnia 2023 roku oraz e-protokół tejże rozprawy - k. 50)

Wnioskodawca nie złożył oświadczenia w przedmiocie przyjęcia lub odrzucenia spadku po E. K. i L. K. w ustawowym terminie.

Na rozprawie w dniu 21 grudnia 2023r. wnioskodawca złożył oświadczenie o odrzuceniu przypadających mu z mocy ustawy spadków po E. K. oraz L. K..

(okoliczności bezsporne)

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek zasługiwał na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 1012 k.c. spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić. Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania (art. 1015§ 1 k.c.). Brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza (w brzmieniu przepisów obowiązujących w chwili śmierci spadkodawców).

Wedle art. 1019 § 1 k.c. (w brzmieniu obowiązującym od 15.11.2023r.) jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami:

- 1) uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem,
- 2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca,

3) do zachowania terminu, o którym mowa w art. 88 § 2, wystarczy złożenie przed jego upływem wniosku do sądu o odebranie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia.

Spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu (art. 1019 § 2 k.c.), natomiast uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd (§ 3), takie oświadczenia złożone przed sądem uchyli wówczas działanie fikcji prawnej określonej w art. 1015 § 2 k.c.

Ciężar dowodu w zakresie wykazania wady oświadczenia woli spoczywa na spadkobiercy (art. 6 k.c.). Błąd musi **dotyczyć treści czynności prawnej i musi być istotny**. Błąd (co do faktów) może dotyczyć: osoby spadkodawcy, tytułu powołania do dziedziczenia, przedmiotu spadku. Wyróżnia się również błąd co do prawa. Dość powiedzieć, iż powyższe kwestie ujmowane są w doktrynie i orzecznictwie niejednolicie.

W przypadku błędu co do przedmiotu spadku chodzi o brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego, z tym zastrzeżeniem, że nie jest on wynikiem braku staranności po stronie spadkobiercy.

O swoim błędzie wnioskodawca dowiedział się w grudniu 2022 r. Wniosek w przedmiotowej sprawie złożył 14.03.2023 r. Roczny termin do uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadków został przez wnioskodawcę zachowany (vide: art. 1019 § 1 pkt 3 w zw. z § 2 k.c. w zw. z art. 11 ust. 4 ustawy o zmianie ustawy - kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw z dnia 28 lipca 2023 r. - Dz.U. z 2023 r. poz. 1615).

Zdaniem Sądu błąd, na jaki powołuje się wnioskodawca, **dotyczy treści czynności prawnej i jest istotny**. Wieloletni brak kontaktów rodzinnych, względnie - spowodowane konfliktem ich całkowite zerwanie - to okoliczności wymieniane w orzecznictwie sądów a uzasadniające przyjęcie, że pozostający w błędzie spadkodawca, jeśliby znał prawdziwy rzeczy, to rozsądnie oceniając, odrzuciłby spadek lub przyjął go jedynie z dobrodziejstwem inwentarza (zob.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2019 r., III CSK 118/19, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011 r., I CSK 85/11).

Inną sprawą jest kwalifikacja rodzajowa zaistniałego błędu, co - wobec zasygnalizowanych powyżej kontrowersji - nie jest łatwe. W świetle okoliczności sprawy można uznać, że błąd wnioskodawcy dotyczył zarówno tytułu powołania do dziedziczenia, jak i przedmiotu spadku. Można również bronić stanowiska, że błąd ten był błędem co do prawa. Dla rozstrzygnięcia sprawy takie rozważania nie były jednak konieczne.

Jeśliby uznać, że błąd ten był błędem co do przedmiotu spadku, to z pewnością nie jest on wynikiem braku koniecznej staranności po stronie wnioskodawcy.

Tak więc niezłożenie przez wnioskodawcę oświadczenia o odrzuceniu obu spadków nastąpiło pod wpływem **błędu, o którym mowa w art. 1019 § 2 k.c.** Dlatego należało zatwierdzić uchylenie się przez wnioskodawcę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu obu spadków. Orzeczono o tym punktach I. i II. postanowienia.